

Hva sier Folkehøgskoleloven at vi må gjøre?

Vi skal være tydelige på formålet

Den nye folkehøgskoleloven forplikter oss til å være tydeligere på hvordan vi oppfyller formålet til folkehøgskolene - i undervisningen og opplegget på skolene.

Det vil alltid være en balansegang mellom å markedsføre en linje eller en skole, og samtidig formidle at vi arbeider seriøst med vesentlige og viktige tema i samtiden. Men dette er vi nå likevel forpliktet til å gjøre, så det er bare å sette i gang.

Det er mange gode eksempler på hvordan dette gjøres hos flere folkehøgskoler allerede. Se gjerne hva andre skoler gjør, og la deg inspirere.

Denne nye forpliktelsen er en fin anledning til å drive linje- og skoleutvikling. Her kommer et forslag til hvordan man kan gjøre dette, og hvilke spørsmål man kan reflektere rundt, og finne løsninger på.

Formålsparagrafen:

Folkehøgskolen skal fremme allmenndanning, folkelig opplysning, aktivt medborgerskap og menneskeverd. Folkehøgskolen skal bidra til mangfold og være åpen for alle.

Den enkelte folkehøgskole har ansvar for å fastsette sitt verdigrunnlag innenfor denne rammen

Den nye folkehøgskoleloven forplikter folkehøgskolene til å lage kursplaner som skal beskrive hvordan både skolen som helhet, men også linjevis, oppfyller formålsparagrafen:

«Skolen skal utarbeide en kursplan for hvert kurs som skal inneholde en beskrivelse av kurset opp mot formålet med folkehøgskole. Kursplanen skal være offentlig tilgjengelig» Folkehøgskoleloven §1

I Proposisjonen 111L (2024-2025) står det:

«Departementet mener det bør være en kursplan for hvert kurstilbud, altså for hvert linjetilbud på folkehøgskole.no som elever kan søke om opptak til.»

10.2.4

«...skolen skal ha en kursplan som gir en overordnet beskrivelse av hvert linjetilbud. Kursplanen må vise til hvordan målene i formålsbestemmelsen utgjør en vesentlig

del av kurset. Kursplanen skal publiseres offentlig, for eksempel på skolens nettside..»

19. Merknader til lovforslaget, til §14

Hvordan beskrive en linje slik at den møter forpliktelsene i loven?

Det kan gjøres på ulike måter. Det kan gjøres direkte i linjebeskrivelsen, eller som en beskrivelse av fellesfagene. Da bør det samtidig understrekes at fellesfagene er en del av linja, og at alle linjer har fellesfaglig undervisning.

Først en sjekkliste:

A. Kursplan

- ☐ Det finnes en kursplan for linjen
- ☐ Kursplanen beskriver hvordan linjen oppfyller folkehøgskolens formål
- ☐ Kursplanen viser at formålsparagrafen er en vesentlig del av kurset
- ☐ Kursplanen er offentlig tilgjengelig (for eksempel på nettside)

B. Linjebeskrivelse og innhold i linje og/eller fellesfag

- ☐ Beskrivelsen av linjen vektlegger/nevner fellesskap
- ☐ Linjeinnholdet/fellesfag er koblet til samfunnsoppdraget
- ☐ Demokrati, mangfold og fellesskap er eksplisitt beskrevet
- ☐ Beskrivelsen av linje/fellesfag viser at skolen fremmer kritisk tenkning

C. Læring, pedagogikk og elevmedvirkning

- ☐ «Dette lærer du» inkluderer beskrivelse av personlig og sosial utvikling
- ☐ Fellesskapet brukes aktivt i undervisning og læring, og dette vises i linjebeskrivelsen
- ☐ Elevene har reell medvirkning i innhold og arbeidsformer

D. Praktisk gjennomføring og hverdagsliv

- ☐ Praktiske aktiviteter/turer/prosjekter er beskrevet og begrunnet
- ☐ Refleksjon og samtaler beskrives som del av opplegget
- ☐ Kjøkkentjeneste og fellesoppgaver brukes og beskrives som pedagogisk arena
- ☐ Internatet er læringsarena, og hva som skjer der kan beskrives.
- ☐ Trivsel, trygghet og inkludering følges opp, og dette beskrives på nettsidene

E. Mangfold og tilgjengelighet

- ☐ Linjen signaliserer at skolen er åpen for alle
- ☐ Muligheter for tilrettelegging er tydelig kommunisert

Samlet vurdering

- ☐ Oppfyller kravene
- ☐ Oppfyller kravene delvis
- ☐ Oppfyller ikke kravene

Konkrete råd - og eksempler fra folkehøgskolene:

▪ Kursnavn/linjenavn og kort beskrivelse

Her kan du skrive om fellesskap som en viktig del av folkehøgskoleåret.

Eksempel (Trondertun.no):

Folkehøgskolen for Dans og Musikk!

Vi brenner for våre fag, men vet at god læring starter med et trygt fellesskap.

Trondertun er fellesskap, energi, nysgjerrighet, lekenhet, kreativitet og vennskap for livet!

▪ Linjeinnhold og sammenheng med formålsparagrafen

Her kobler man eksplisitt linjeinnhold til folkehøgskolens samfunnsoppdrag.

Hvordan fremmer innholdet på linja demokrati, mangfold og fellesskap?

Hvordan arbeider dere på linja med refleksjon rundt verdier, hva som er viktig i livet, hvordan man kan ta aktivt del i samfunnet?

Hvordan reflekterer linja folkehøgskolens verdigrunnlag?

Hvordan fremmer folkehøgskoleåret kritisk tenking?

Eksempel (Sandefjord folkehøyskole):

I Fellesfaget møtes vi på tvers av linjefag, og setter fokus på:

- Deg som **person**; hvem er jeg? Identitet, personlig utvikling, psykisk helse og drømmer.
- Deg i et **fellesskap** med andre mennesker; relasjoner, om å bry seg og ha omsorg for andre og om å se utenfor din egen boble.
- Deg og din **faglige utvikling**. Vi ønsker å inspirere til kreativitet og å vekke din nysgjerrighet.

Faget **handler om livet**, om fellesskap, utenforskap og personlige historier.

▪ «Dette lærer du»

I løpet av et år på ...linja..

- arbeider vi med samfunnsengasjement ved ...
- deltar du i fellesskap og samarbeider ved å...
- har du blitt bedre til å ...
- blir du bedre kjent med deg selv, dine omgivelser og verden

Eksempel (fanafhs.no):

Gjennom turer, undervisning, praksis og samarbeid får du innsikt i hvordan naturen fungerer, og hvordan du kan leve i balanse med den. Du får kunnskap, erfaring og refleksjon nok til å utvikle ditt eget syn på deg selv, naturen og verden rundt deg.

Eksempel 2 (elverumfhs.no)

Hva lærer du på Elverum folkehøgskole?

Formålet med folkehøgskole er «danning», eller personlig utvikling. Gjennom skoleåret får du utfordre deg selv, samarbeide med andre og delta aktivt i fellesskapet.

Danning handler om å beherske f. eks. klesvask, matlaging, renhold og egen økonomi. Det handler om å ta del i demokratiet, kultur og idrett, engasjere seg frivillig, få en økologisk bevissthet, samarbeide, løse konflikter og reise.

▪ Beskrivelse av arbeidsmåter og pedagogikk

- · Hvordan fellesskapet brukes aktivt
- · Hvordan linja legger til rette for mangfold og trygghet
- · Hvordan elever bidrar til å forme innholdet

Eksempel (sundfhs.no)

I skoleåret 2026-27 reiser vi til Asia. Reiserute, opplegget og innholdet på studiereisen lager vi når dere kommer, basert på hva som er aktuell tematikk i landene og hva vi sammen har lyst til.

▪ **Praktisk informasjon**

Hvordan jobber linja i praksis?

- Praktiske aktiviteter / prosjekter
- Turer, praksis, verksteder
- Elevmedvirkning
- Refleksjonsarbeid, samtaler, fellesskapsarenaer
- Erfaringsbaserte metoder

Eksempel (kamøyfhs.no)

*Gjennom møter med mennesker, prosjekter og miljøer lærer du **hvordan små valg lokalt kan ha stor betydning globalt**. Du får et nytt blikk på hvordan verden henger sammen – og hvilken rolle du selv spiller i den.*

▪ **Internatet, kjøkken, tid som ikke er linjetid**

Folkehøgskole er mer enn linjetid, og det er en fin mulighet til å beskrive hvordan vi jobber med temaer som beskrives i formålsparagrafen. Hvordan gjøres det på din skole? Hvorfor har elevene kjøkkentjeneste? Hva er bra med å bo på dobbeltrom? Hvordan deler elevene på fellesoppgaver på internatet?

Eksempel (toneheim.no)

Randi har ansvar for å følge opp elevenes trivsel og helse. Hun fordeler elevene i internatene og følger med på om alle elevene har det bra og trives, at de holder orden på rommene sine og følger opp kjøkkentjeneste. Felleskap er viktig på Toneheim. Alle måltider spises i skolens spisesal. Her serveres variert kost, og det er tilgang på vegetarmat til alle måltider.

▪ **Hvem kan søke?**

Her kan skolen inkludere mangfold som verdi:

Eksempel (Vefsnfolkehogskole.no)

Enkelte aktiviteter vi gjør på linjen kan vi tilrettelegge for enkelte fysiske utfordringer om det er kompatibelt med linjens innhold. Ta kontakt med oss for å høre hva vi kan gjøre for å tilrettelegge for dine behov. Vi kan også finne alternative løsninger om aktivitetene er for omfattende, for eksempel ved hospitering på andre linjer når aktiviteten ikke er gjennomførbar.

